

KORUNAN DOĞAL ALAN YÖNETİM VE PLANLAMASINA TEMEL OLARAK DOĞA KORUMA TEKNİK VE YÖNTEMLERİNİN UYGULANMASI (Antalya – Köprülü Kanyon Örneği)

Cumhur GÜNGÖROĞLU

Çevre ve Orman Bakanlığı, Batı Akdeniz Ormanlık Araştırma Müdürlüğü Antalya
cgungoroglu@yahoo.com

ÖZET

Bu çalışmayla Köprülü Kanyon Milli Parkının ekolojik yetişme ortamları, bitki-hayvan (memeli ve kuşlar) türlerinin yaşam alanları ve arazi kullanımları CBS destekli uzaktan algılama ve yersel çalışmalarla karakterize edilip biyotop tipleri sınıflandırılacak ve korunan alan planlaması ve yönetimine temel altlık olarak doğa korumanın tür ve biyotop koruma konsepti hazırlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Biyotop Tip Haritalama, Tür ve Habitat Koruma, Korunan Alanın Planlama ve Yönetimi, CBS Destekli Uzaktan Algılama

NATURA PROTECTION METHODS ON THE BASIS PLANNING AND MANAGEMENT OF PROTECTED AREAS (CASE STUDY: KÖPRÜLÜ KANYON NATIONAL PARK)

ABSTRACT

With this work will be characterized and classified the ecological site units, habitats of plants and animals (mammalian and avian) and land use of the national park Köprülü Kanyon through GIS integrated satellite imagery processing and field works to assess of the biotope type. It will be given to apply as a basic procedure for the planning and management of protected areas on the basis of species and habitat protection concept of nature conservation

Keyword: Biotope Type Mapping, Species and Habitat Protection, Planning and Management of Protected Areas, GIS integrated satellite imagery processing

GİRİŞ

Türler ve habitatların korunması doğa korumanın en temel ilgi alanları olarak değerlendirildiğimizde; peyzajın ekolojik kaynak değerlerinin habitat temelinde türlere sunduğu yaşam alanı fonksiyonu koruma alanlarının tesis ve yönetiminde sağlanarak biyolojik çeşitliliğin yerinde korunmasında önemli bir yere sahip olduğu belirtilebilmektedir. Korunan alanların sahip olduğu kaynak değerlerinin planlama ve yönetim düzeyinde tespiti, analizi ve değerlendirilmesi esnasında doğa korumanın tür ve alan (→ biyotop koruma) koruması amacına ait ekoloji ağırlıklı koruma, geliştirme ve yenileme yaklaşımlarının ele alınması korunan alan yönetiminde sürdürülebilir korumayı garanti altına alınmasını sağlayacaktır.

AMAÇ

Korunan alan yönetim ve planlamalarında türler ve onların yaşam alanlarıyla ilgili sorunları ve çözümleri, doğa koruma bilim dalının tür ve biyotop koruma konseptlerine dayalı temel bilimsel araştırma teknikleri ile belirleyerek sürdürülebilir korumanın ekolojik temellerinin oluşturulmasına katkı sağlamaktır.

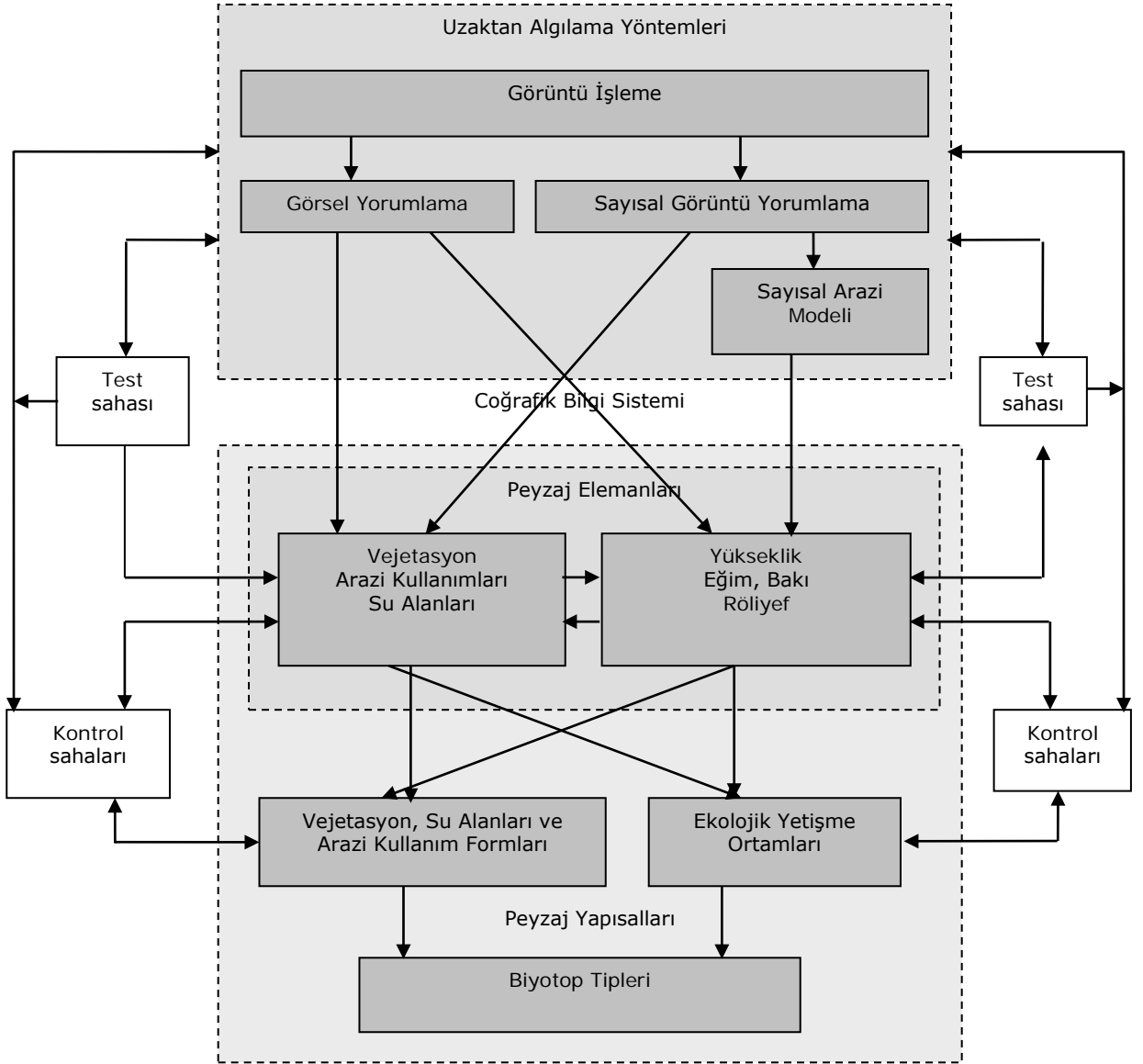
YÖNTEM

Biyotopların Karakterize Edilmesi, Sınıflandırılması ve Haritalanması

CBS Destekli Uzaktan Algılama Teknik ve Yöntemleri:

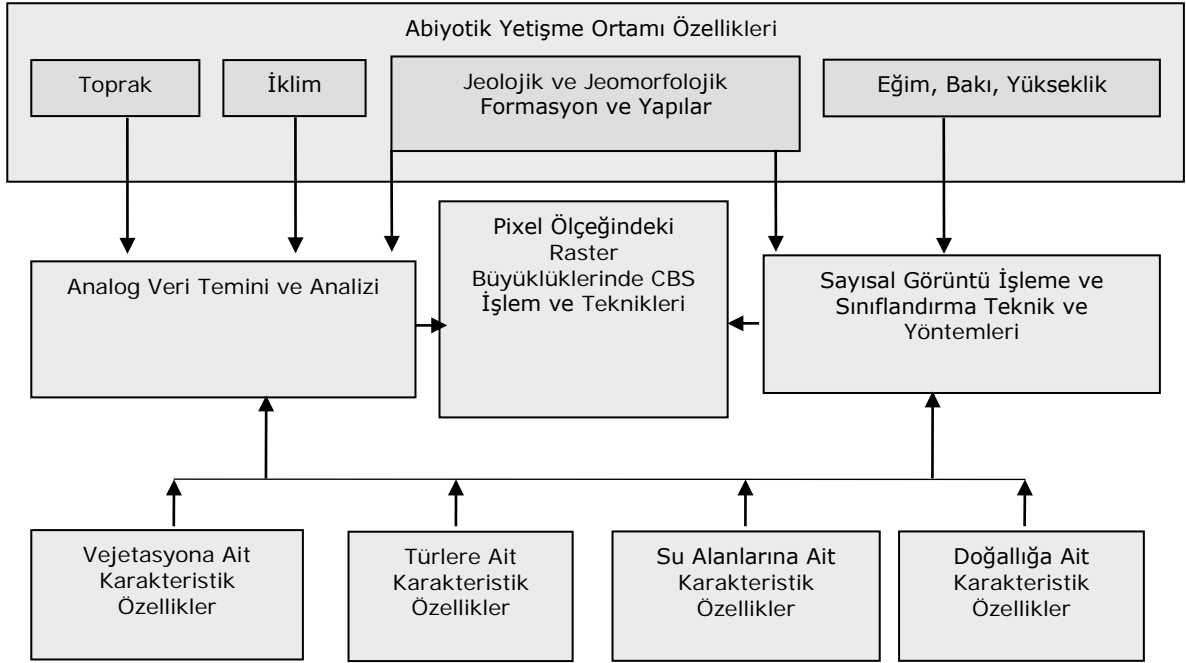
Sınıflandırmada IKONOS uydu görüntüleri kullanılacaktır. Sınıflandırma yöntemlerinde ERDAS Imagine 8.7, PC Geomedia, ER Mapper gibi uzaktan algılama yazılımları ile ArcGIS 8.3 gibi CBS yazılımları kullanılacaktır. Abiyotik ve biyotik kaynaklara ait faktörlerin birarada oluşturduğu hiyerarşik homojen katmanların bulunmasında eCognition gibi bulanık mantık (fuzzy logic) sınıflandırma işlemleri yapabilen yazılımlar kullanılacaktır.

Hiyerarşik Ortamdaki Homojen Birliklerin CBS Destekli Uzaktan Algılama Teknik ve Yöntemleri ile Sayısal Ortamda Sınıflandırılması ve Yapısal Özelliklerinin Veri Tabanına Aktarılması, Analizi ve Değerlendirilmesi

Şekil 1: Biyotop Tiplerinin CBS Destekli Uzaktan Algılama Yöntemleri ile Tespit Edilmesindeki Aşamalar

Memeli ve Kuş Türlerinin Potansiyel Yayılışı: Test sahası kapsamında memeliler ve kuşlardan potansiyel yayılış gösteren türler ve onların beslenme, üreme ve günlük aktivitelerine dayalı alansal ve zamansal (mevsimlik ve günlük) yaşam alanı isteklerinin literatür-uzman bilgisiyile tespit edilerek, veri tabanına aktarılacaktır.

Şekil 2 : CBS İşlem ve Teknikleri ile Raster Büyüklüğünde Değerlendirilecek Biyotop Özellikleri

Biyotop Tiplerinin Karakterize Edilmesi, Sınıflandırılması ve Haritalanması: Pixel-Raster bazında ağırlıklı homojen dağılım gösteren vejetasyon veya vejetasyon olmayan ya da arazi kullanımlarının hakim ekolojik yetiştirme ortamı özellikleri ile sınıflandırılarak biyotopları temsil eden özellikler olarak karakterize edilip, sınırlandırılıp haritalanacaktır.

Memeli ve kuş türlerinin yaşam alanı istekleri biyotop tiplerinin özellikleri ile sorgulanarak, hangi memeli veya kuş türünün hangi biyotoplarda hangi yaşam döngüsünde hangi önem derecesinde yayılıştı bulunacağı sorgulanacaktır.

Biyotopların Koruma Değerinin Belirlenmesi : Kriter seçimi ve bunların koruma değeri içindeki önem derecelerinin belirlenmesi (Güngöroğlu 1999). Önemli Kriterler:

- 1.Doğallık (doğal – kültürel)
- 2.Çeşitlilik (tür ve yapı)
- 3.Nadirlik ve Tehlike Altında Bulunma
- 4.Fonksiyonellik (zaman ve alan boyutunda)

Kullanım Zararlarının Belirlenmesi: Arazi kullanımlarının koruma değerinin belirlenmesinde kullanılan kriterler karşısında verdiği olası zararlar ve bunların şiddetinin belirlenmesi

Ekolojik Risk Taşıyan Alanların Belirlenmesi: Biyotopların çeşitli derecelerdeki koruma değerleri ile arazi kullanımlarının verdiği zararların karşılaştırılarak, riskli alanların belirlenmesi

Yönetim Planının Oluşturulması

Doğa Koruma Tedbirlerinin Amaç ve Faaliyetlerinin Belirlenmesi

- Koruma
- Gelişim
- Yenileme

Zonlama Konseptinin Oluşturulması (Güngöroğlu, C.1999)

Zonlamanın prensip ve tekniğinin belirlenmesi

Zonların sınırlarının belirlenmesi

Kullanım Uygunluğunun Belirlenmesi: Zonlama yaklaşımında izin verilen arazi kullanımlarının uygulanmasına yönelik prensiplerin belirlenmesi

BULGULAR

*Biyotop Tipleri

*Tür ve Biyotopların Koruma Değerleri

*Olası Arazi Kullanım Zararları

*Çatışma Alanlarının Belirlenmesi

*Yönetim Planı

- Tedbirler Planı
- Zonlar
- Kullanım Uygunluğu Prensip ve Yaklaşımları

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma ile Köprülü Kanyon Milli Parkının abiyotik ve biyotik kaynak değerleri tür ve biyotop koruma konsepti altında tespit edilerek ekolojik Sürdürülebilir planlama ve yönetim yaklaşımında koruma, gelişim ve yenileme tedbirleri ortaya konacaktır.

Korunan alanlar yüksek biyo-ekolojik kaynak değerleriyle koruma ve kullanma amacına yönelik somut ve direkt yönetim tedbirlerine ihtiyaç duymaktadır. Doğa koruma genel bir tanımlama içerisinde, doğa ve peyzajın mevcut halinin korunması, geliştirilmesi ve yenilenmesi olarak (Erz 1980) bunu sağlayabilecek teknik ve yöntemlere sahiptir.

KAYNAKLAR

- Blaschke, T., Strobl, J. 2003. Defining Landscape Units Through Integrated Morphometric Characteristic In Buhmann, E. and Ervin, S.M. (Ed.), Trends in Landscape Modeling. Herbert Wichmann Verlag. Heidelberg. S. 104-113.
- Erz, W. 1980. Naturschutz-Grundlagen, Probleme und Praxis" in Buchwald, K. und Engelhardt, W. (Hrsg.): Handbuch für Planung, Gestaltung und Schutz der Umwelt, Bd. 3, S. 560-637
- Güngöroğlu, C. 1999. Erfassung und Bewertung von Schutzwürdigkeit und Beeinträchtigungen im Nationalpark "Yedigöller" (NW – Türkei) als Grundlage für ein Zonierungskonzept" Wissenschaftliche Arbeit zur Erlangung des Grades Magister der tropischen Forstwirtschaft, Fakultät für Forstwissenschaften und Waldökologie, Georg-August-Universität Göttingen, 119 pp.